

Łukasz Burkiewicz

<http://orcid.org/0000-0001-9115-0837>
Akademia Ignatianum w Krakowie
lukasz.burkiewicz@ignatianum.edu.pl
DOI: 10.35765/pk.2020.3104.01

Od Redakcji

Silvestre de Sacy (1758–1838), pionier europejskiej orientalistyki, dostarczył europejskiemu czytelnikowi wielu fundamentalnych dzieł na temat Orientu, jak również przekładów, które w wielu przypadkach są aktualne do dzisiaj. To on badał kamień z Rossety, jak i interpretował korespondencję Timura z królem Francji Karolem VI. Jego dokonania na długo przed publikacją książki Edwarda W. Saida *Orientalizm* (1978), tak szeroko dyskutowanej, otworzyły tajemniczy i intrygujący Orient dla Europy. Z naszej dzisiejszej perspektywy wpływ Orientu na kulturę Europy jest nader oczywisty. Stąd też również zainteresowanie tym zagadnieniem przez autorów publikacji zamieszczonych w niniejszym numerze „Perspektyw Kultury”, którzy w większości przypadków nawiązali w swoich tekstach do tematu przewodniego *Orient: wczoraj i dziś*.

Numer 31 „Perspektyw Kultury” zawiera 16 artykułów, których autorami są kulturoznawcy, historycy, religioznawcy, arabiści, socjologzy, politologzy, historycy sztuki, filolodzy i turkolodzy. Oddajemy do rąk czytelnika kilkanaście rozmaitych tekstów prezentujących przede wszystkim, ale nie tylko, różnorodne aspekty postrzegania szeroko rozumianego Orientu. Pośród artykułów są zarówno studia bardzo szczegółowe, jak i bardziej ogólne, sygnalizujące pewne problemy i zagadnienia.

Tom otwiera artykuł Leszka Żinkowa z Instytutu Kultur Śródziemnomorskich i Orientalnych Polskiej Akademii Nauk opisujący działalność Tadeusza Smoleńskiego (1884–1909), pierwszego polskiego egiptologa, autora niezwykle cennych relacji dotyczących Bliskiego Wschodu. Kolejny tekst turkolożki Ewy Siemieniec-Gołaś (UJ) nawiązuje do sylwetki innego polskiego badacza Orientu Aleksandra Chodźki (1804–1891) i jego wkładu w popularyzację języka tureckiego w Europie, szczególnie we Francji. Leonard C. Chiarelli oraz Mohammad Mirfakhrai (Uniwersytet Utah w Salt Lake City) opisują okoliczności powstania w 1960 roku Centrum Badań Bliskowschodnich na Uniwersytecie Stanu Utah założonego przez Aziza Suryala Atiyę (1898–1988), egipskiego historyka i twórcę koptologii. Znajdująca się na tym uniwersytecie biblioteka nosząca jego imię jest piątą co do wielkości tego typu instytucją w Ameryce Północnej. W kolejnym tekście Sabire Arik, badaczka z Uniwersytetu w Ankarze, przedstawiła sylwetkę

Czaka Beja, pierwszego dowódcy tureckiej marynarki, i jego rolę w turkizacji ziem anatolijskich po zwycięstwie Seldżuków nad Bizantyjczykami pod Manzikiertem (1071). Intrygujący problem zaprezentowała Svetlana Bliznyuk (Uniwersytet im. Łomonosowa w Moskwie), która na podstawie mało znanego manuskryptu dokonała rekonstrukcji twarzy króla Cypru i Jerozolimy Hugona IV z Lusignan. Przekrojową analizę obecnej dyskusji nad obecnością kataryzmu w południowej Francji kreśli Piotr Czarnecki (UJ), natomiast Bożena Prochwicz-Studnicka (AIK) proponuje historycznokulturową analizę średniowiecznych autobiografii arabskich (kontynuacja z poprzedniego numeru „PK”). Dalej przedstawiamy dwa teksty badaczy zajmujących się Bliskim Wschodem: Artur Patek (UJ) porusza nieco zapomniany temat polskich uchodźców wojennych w Palestynie, a Przemysław Osiewicz (UAM) na podstawie funkcjonowania Tureckiej Republiki Północnego Cypru omawia przykład państwa nieuznanego na arenie międzynarodowej. Interesujące spojrzenie na recepcję „arabskiego” Orientu w kulturze polskiej zaprezentował Mustafa Switat z Uniwersytetu Warszawskiego. Z kolei Krzysztof Bojko (AON, MSZ) naświetla relacje pomiędzy Polską a imperium mongolskim i Złotą Ordą w latach 1241–1502. Część orientalną numeru zamyka artykuł Agnieszki Tes (AIK), która skoncentrowała się na problematyce duchowości we współczesnym malarstwie abstrakcyjnym w kontekście przenikania się dziedzictwa Wschodu z zachodnią spuścizną malarstwa abstrakcyjnego.

Stały dział „Perspektyw Kultury” *Varia* zawiera cztery bardzo wartościowe naukowo artykuły. Monika Stankiewicz-Kopeć (AIK) proponuje tekst dotyczący jednego z procesów modernizacyjnych zachodzących na polskich obszarach wiejskich w pierwszych trzech dekadach zaborów (do 1830 roku) związany z aktywnością gospodarczą ziemian. Dariusz Zdziech omawia procesy podtrzymywania polskiej kultury przez Polonię w Nowej Zelandii po 1945 roku. Piotr Wróbel (UJ) podjął się zaprezentowania antropologiczno-historycznego problemu „Obcego” w Dubrowniku, omawiając ten aspekt od XIII do początków XVI wieku. Numer zamyka tekst Krzysztofa Okońskiego (UKW), który ma charakter rocznicowy i dotyczy literatury podziemnej oraz pytania o obecność (czy też nieobecność) w popularnych formach pamięci bohaterów polskiej historii – drukarzy, kolporterów i autorów.

Życzymy ciekawej i pożytecznej lektury.

Łukasz Burkiewicz – kulturoznawca, historyk i ekonomista kultury. Adiunkt w Instytucie Kulturoznawstwa Akademii Ignatianum w Krakowie. Jego zainteresowania naukowe są związane z dziejami kultury państw basenu Morza Śródziemnego w średniowieczu i epoce nowożytnej. Zajmuje się również podróżami średniowiecznymi. W kręgu jego badań znajdują się ponadto kwestie związane z zarządzaniem, marketingiem i ekonomiką kultury. Redaktor naczelny „Perspektyw Kultury”.